

KXM DA FIZIKA FANIDA O'QUVCHILARNI TO'G'RI JAVOB BERISHGA O'RGATISH ESDALIK DAFTARCHASI METODI

Jo'rabayeva O'g'iloy Habibulayevna

Namangan shahar Chortoq tumani

1-son politexnikumining fizika fani o'qituvchisi

Telefon raqami: +998995318622

Annotatsiya: Ushbu maqolada fizika fani darslarida o'quvchilarni to'g'ri javob berishga o'rgatish usullari, fizika darslarida o'quvchilar nutqini o'stirish masalalari aytib o'tilgan.

Kalitso'z; to'g'ri javob berish, nutqini o'stirish, tez, aniq va to'g'ri ijavob berish, esdalik daftarchasi, suhbat o'tkazish.

O'quvchilarni javoblari ning to'g'ri bo'lishi ular nutqining rivojlanish darajasiga ancha bog'liqdir. Fizika darslarida o'quvchilar nutqini masalasi katta ahamiyatga ega. Biz bu muammoning butun mazmunini ochib berishni maqsad qilib qo'ymaganimiz holda, bu problemaga darsning natijasini oshirish uchun undan amaliy foyda olish nuqtai nazaridan yondashamiz.

Darslarning borishi o'quvchilar javoblarining sifatiga, ularning o'z bilim va mulohazalarini ixcham va shu bilan birga, to'la bayon eta bilishlariga ko'p darajada bog'liqdir. Darsni analiz qilish yo'li bilan ko'p marta o'tkazilgan kuzatishlar shuni ko'rsatadiki, kopchilik hollarda og'zaki so'rashga sarf qilinadigan vaqtning 50 foizi o'quvchilarning o'z javoblarini yaxshi tuza olmaganligi natijasida bekorga sarf bo'ladi; bunda ba'zan bolalarning bilimlari tuzukkina bo'lsa ham, o'sha javobni yaxshi tuza olmaganidan vaqt bekorga o'tadi.

O'quvchilar ko'pdan ko'p fizik va texnik materiallar ichidan diqqat qilishi, mustaxkam o'zlashtirib va esda saqlab qolishi lozim bo'lgan asosiy, muhim narsalarni ajratib olish sohasida o'qituvchining sistematik yordamiga muhtojdirlar.

O'quvchilarning asosiy xulosa, qonun va ta'riflarning nomlarini o'qituvchi ko'rsatmasi bilan yozib boradigan esdalik daftarchasi bu ishni amalga oshirishda katta yordam qiladi. Bu daftarchaga yozilganlarni o'quvchilar albatta o'zlashtirishi va yodlab olishi kerak.

Esdalik daftarchasi o'quvchilar daftaridan olingan ikki varaq qog'oz bo'lib, fizika daftari ichiga solib quyiladi. Fizika daftari to'lganidan keyin esdalik daftarchasi yangi daftarga olib solinadi. Shunday qilib o'quvchilar bundan hamma vaqt foydalanadilar.

Esdalik daftarchasiga o'zlashtirilishi kerak bo'lgan xulosa, ta'rif, qonun va qoidalarning o'zlari emas, balki ularning nomlari yozib quyiladi. Masalan, 10 sinf o'quvchilarning butun o'quv yili davomida to'ldirgan esdalik daftarchasining mazmuni quyida keltirilgan.

1. Fizikjism.

11. Suyuqlik ichidagi bosim formulasi

2. Modda.	12. Tutashidishlarqonuni
3. Fizikhodisa	13. Arximedqonuni
4. Uzunlikbirliklari	14. Jismlarningsuzishsharti
5. Yuzbirliklari	15. GazlaruchunPaskalqonuni
6. Kuch	16. Moddatuzilishimolekulyarnazariyasi
7. Jismningog'irligi	17. Atmosfera bosimi
8. Massa, massabirliklari	18. Konveksiya
9. Bosimvabosimkuchi	19. Nurlanishvayutilishi
10. Paskalqonuni.	20. Suvningissiqlikdankengayishixususiyat

Esdali daftarchasiga yozib olingan masalalarni o'quvchilar hamma vaqt juda yaxshi bilishlari kerak. Bu masalalarni o'qituvchi darsda sistematik ravishda

so'rab turadi. Kuzatishlarning ko'rsatishicha, estalik daftarchasi o'quvchilarning fizika darslariga tayyorgarlik ko'rishlarida o'z o'zini tekshirishga yaxshi vosita ham bo'ladi. Bu esdalik daftarchasiga qarab o'quvchi nimani sedan chiqarganini va shu munosabat bilan nimani takrorlash kerak ekanligini aniqlaydi.

O'quvchilar tegishli o'quv materialining asosiy qismini mustaqil ajratib olishganiga emas, balki fikrlarini izchil bayon etishga, har xil turdagi savollarga qarab javobini qay tarzda tuzishga ham o'rganishlari lozim.

Masalan, o'quvchilar hodisa, qonun, qoidani bayon etishda javoblariga quyidagi elementlarni kiritishi lozim.

- Shu hodisa, qonun, qoidaning ta'rifi
- Buning kashf etilishi to'g'risidagi tarixiy ma'lumot
- Tajribada tasdiqlanishi
- Amalda ishlatilishini bayon etish.

Mana shunday usullar yordamida o'quvchilarni to'g'ri javob berishga o'rgatish mumkin. O'quvchilarning asosiy xulosa, qonun va a'riflarning nomlarini o'qituvchi ko'rsatmasi bilan yozib boradigan esdalik daftarchasi bu ishni amalga oshirishda katta yordam beradi. Bu daftarchaga yozilganlarni o'quvchilar albatta o'zlashtirishi va yodlab olishi kerak.

Esdalik daftarchasi o'quvchilar daftaridan olingan ikki varaq qog'oz bo'lib, fizika daftari ichiga solib qo'yiladi. Fizika daftari to'lgandan keyin esdalik daftarchasi yangi daftarga olib qo'yiladi. Shunday qilib o'quvchilar bundan hamma vaqt foydalanadilar.

Esdalik daftarchasiga o'zlashtirilishi kerak bo'lgan xulosa, ta'rif, qonun va qoidalarning o'zlari emas, balki ularning nomlari yozib quyiladi. Masalan ettinchi sinf o'quvchilarining butun o'quv yili davomida to'ldirilgan esdalik daftarchasining mazmuni quyida keltirilgan;

- 1 Fizik jism
- 2 Modda
- 3 Fizik hodisa
- 4 Uzunlik birliklari metr
- 5 Hajm birliklari

6 Suyuqlik ichidagi bosim

O'quvchilar tegishli o'quv materialining asosiy qismini mustaqil ajratib olishgagina emas, balki fikrlarini izchil bayon etishga, har hil turdagi savollarga qarab javobini qay tarzda tuzishga ham o'rganishlari lozim.

Masalan, o'quvchilar hodisa ,qonun , qoidani bayon etishda javoblariga quyidagi elementlarni kiritish lozim.

- Shu hodisa ,qonun, qoidaning ta'rifi
- Buning kashf etilishi to'risidagi tarixiy ma'lumot
- Tajribada tasdiqlanishi
- Amalda ishlatilishini bayon etish

Bu masalalarni yoritish tartibi konkret savolni mazmuni va xarakteriga qarab har xil bo'lishi mumkin , ammo bular bir biriga mantiqiy bog'lab bayon etilishilozim. Masalan, umumlashtirish harakteridagi Paskal qonuni va uning tatbi2 degan savolga o'quvchining beradigan javobi mana shunday bo'lishi lozim;

XVII asrda yashagan fransuz olimi Blez Paskal suyuqlik va gazlarning xossalarini o'rgana turib , suyuqlikyoki gazga beriladigan bosim hamma yo'nalishda bo'yicha o'zgarishsiz uzatilishini kashf etdi. Buni tajribada ko'rsatish mumkin

O'qituvchining o'quvchilar nutqini o'stirish va javob berishga tushunib tayyorgarlik ko'rish soxasidagi maqsad ko'zlab qiladigan ishi darslarning borishiga juda ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Javoblar ixcham, aniq va ancha qisqa bo'la boradi. Bu xol o'quvchilar nutqini o'stirishni o'z xoliga qo'yib qo'yilgandan ko'ra darsda ko'proq o'quv ishi bajarishga imkon beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. R. Sadriddinov «Fizikafanini o'qitish metodlari» Namangan ,2004 yil., 35-bet
2. A.V. Muraviyev«Fizika o'qitish va o'quvchilarni aktivlashtirish» Toshkent 1997 yil. 75-79-bet
3. 10-sinf fizika darsligi .
- 4 .11-sinf fizika darsligi.
5. 7-sinf darsligi